

STANDARD AND GUIDANCE

for the collection, documentation, conservation and research of archaeological materials

Such materials include all archaeologically recovered artefacts, building materials, industrial residues, environmental material, biological remains (including human remains) and decay products, collectively referred to as 'finds'. Their collection, documentation, conservation and research is hereafter referred to as 'finds work'.

The standard and guidance for the collection, documentation, conservation and research of archaeological materials is proposed for formal adoption as IFA approved practice at the Annual General Meeting of the Institute held on 6 September 2001

SETTING STANDARDS IN ARCHAEOLOGY

Standarde și proceduri în arheologie:

prelucrarea materialelor arheologice

6. PRELUCRAREA MATERIALELOR ARHEOLOGICE

Cuprins

STANDARD

Standard

Definirea prelucrării materialelor arheologice

Scopul prelucrării materialelor arheologice

Cazuri de necesitate a prelucrării materialelor arheologice

PROCEDURI

1. Introducere

2. Principii: *Codul deontologic al arheologilor din România*

Standards and Guidance:

for the collection, documentation, conservation and research of archaeological materials

Contents STANDARD

The *Standard*

Definition of finds work

Purpose of finds work

Occurrence of finds work

GUIDANCE

1 Introduction

2 Principles: the *Code of conduct* and other by-laws of the IFA

3 Procedures

3.1 Preamble

3.2 Project identification

- 3. Proceduri
 - 3.1 Introducere
 - 3.2 Identificarea proiectului
 - 3.3 Proiectul de prelucrare a materialelor arheologice
 - 3.4 Săpătura
 - 3.5 Evaluarea post-săpătură
 - 3.6 Analiza materialelor arheologice
 - 3.7 Publicarea și diseminarea rezultatelor
 - 3.8 Monitorizarea
 - 3.9 Arhive, drepturi de proprietate intelectuală și depozitare
 - 3.11 Alte considerații

Anexa 1 - Proceduri necesare prelucrării materialelor arheologice

Anexa 2 - Recomandări pentru arhivele digitale

- 3.3 Project specifications and design
- 3.4 Fieldwork
- 3.5 Post-excavation assessment
- 3.6 Post-excavation project design
- 3.7 Analysis
- 3.8 Publication and dissemination
- 3.9 Monitoring
- 3.10 Archives, ownership and deposition
- 3.11 Other considerations

Annex 1 Checklist for Finds Work

Annex 2 Recommendations for digital archives

STANDARD

Standard

Prelucrarea materialelor arheologice are drept rezultat o arhivă ordonată, stabilă, accesibilă, realizată folosind metode, tehnici și practici adecvate. Acestea vor respecta regulile stabilite prin Regulamentul Săpăturilor Arheologice din România și principiile din Codul Deontologic al Arheologilor din România, precum și toate celelalte norme legale aflate în vigoare.

Rezultatele prelucrării materialelor arheologice trebuie diseminate prin rapoarte și sunt cuprinse într-o arhivă accesibilă¹.

STANDARD

The standard

Collection, documentation, conservation and research of archaeological materials (hereafter finds work) will result in an ordered, stable, accessible archive using appropriate methods and practices. [...] The methods and practices employed must satisfy the stated aims of any project of which finds work comprises all or part, and comply with the Code of conduct, Code of approved practice for the regulation of contractual arrangements in field archaeology, and other relevant by-laws of the Institute of Field Archaeologists.

[...]Finds work will result in report(s) intended for dissemination.[...]

¹ Convenția La Valleta, art. 7, alin. (ii)

Definiția prelucrării materialelor arheologice

Prelucrarea materialelor arheologice constă în procesul de căutare, identificare, recoltare, sortare, spălare, marcare, conservare, înregistrare, analizare, interpretare și pregătire pentru depozitare permanentă a tuturor materialelor reținute ca rezultat al săpăturii și diseminarea acestor rezultate. Astfel de materiale includ toate elementele patrimoniului arheologic (artefacte, structuri și materiale de construcții, reziduri industriale, ecofacte, vestigii biologice de origine umană sau animală etc), numite de obicei “descoperiri”². [..]

Scopul prelucrării materialelor arheologice

Prelucrarea materialului arheologic încearcă să ajute la înțelegerea societăților și mediului în care s-au dezvoltat, nu numai la nivel de sit, dar și în context local, județean, regional, național și internațional³. Rezultatele acestei activități trebuie să fie documentate și vor fi diseminate într-una sau mai multe lucrări publicate.

Prelucrarea materialului arheologic are drept rezultat un material arhivat, ordonat, bine documentat, accesibil, care constituie resurse pentru cercetarea viitoare. Prelucrarea materialului arheologic contribuie la formularea strategiilor de conservare, păstrare, recoltare, prezentare, educare și a strategiilor manageriale; de asemenea, a politicilor regionale, naționale și internaționale de cercetare.

Cazuri de necesitate a prelucrării materialelor arheologice

Necesitatea prelucrării materialelor arheologice poate să apară:

- în cadrul unui program de cercetare în care patrimoniul arheologic nu este amenințat⁴.
- ca parte a unui program de cercetare a materialelor arheologice⁵.
- ca parte a unui program de: evaluare (teoretică sau de teren), săpătură arheologică, supraveghere arheologică.

Definition of finds work

Finds work is defined as the process of retrieving, sorting, cleaning, marking, conserving, recording, analysing, interpreting and preparing for permanent storage all materials retained as a result of archaeological fieldwork, and disseminating the results. The term ‘finds’ is taken to include all artefacts, building materials, industrial residues, environmental material, biological remains (including human remains) and decay products.

Purpose of finds work

Finds work seeks to provide an understanding of societies and their environments, not only at a site-specific level, but also in a local, regional, national and international context. The results of this work must be documented and should be disseminated in one or more published accounts. Finds work also creates a stable, ordered, well documented, accessible material archive which should act as a resource for current and future research. Finds work contributes to the formulation of conservation, preservation, collection, dispersal, presentation, education and management strategies; also local, regional, national and international research frameworks and policies.

Occurrence of finds work

Finds work may occur

- as part of a programme of field evaluation, excavation, watching brief and building investigation and recording
- as part of a programme of investigation of archaeological materials
- within a programme of research not generated by a specific threat to the archaeological resource
- within the context of the interpretation and presentation of the finds to the public
- as a result of enquiries by members of the public

² Așa cum sunt definite de ECPAH, art. 1, „Definition of the archaeological heritage” și de OG 43/2000, art. 2, alin. b) patrimoniul arheologic și alin. d) descoperire arheologică.

³ Convenția La Valleta, art. 7, alin. (i).

⁴ Cercetare sistematică, așa cum este definită în O.G. 43/2000, art. 2, lit. c¹.

⁵ Prelucrarea de materiale arheologice dintr-un depozit.

- într-un context de interpretare și prezentare a unor descoperiri arheologice către public.
- ca rezultat al cererii unor persoane juridice de drept public.
- ca rezultat al procesului de păstrare și conservare a unor colecții publice sau private depozitate pe termen lung
- ca rezultat al unor cerințe conținute de legislația privind protejerea patrimoniului cultural național.

Prelucrarea materialelor arheologice poate fi deci inițiată sau desfășurată ca urmare a cererii unor unei persoane fizice sau juridice de drept public sau privat (autorități centrale sau locale, instituții cu atribuții de urbanism, comisii naționale, instituții guvernamentale, instituții publice muzeale, de cercetare sau învățământ superior, proprietari individuali de teren, investitori publici sau privați, arheologi etc.).

PROCEDURI

1 Introducere

1.1 Aceste proceduri încearcă să definească modalitățile cele mai potrivite pentru prelucrarea materialelor arheologice și pentru raportarea rezultatelor, conform standardului, pentru aplicarea lor în teren și cuprinderea lor în Raportul de săpătură arheologică, respectând CDAR. De asemenea, încearcă să extindă și să explice definițiile generale din RSAR.

2. Principii: Codul Deontologic al Arheologilor din România

2.1 Arheologul care realizează prelucrarea materialelor arheologice trebuie să adere la principiile conținute de Codul Deontologic al Arheologilor din România, și la legile care guvernează aceste principii:

1 Arheologul trebuie să conceapă evaluarea teoretică pentru a obține maximum de informații științifice și să asigure aplicarea celor mai bune metode pentru le a salva și înregistra⁶

2 Arheologul are responsabilitatea de a nu se implica⁷ într-o evaluare teoretică pentru care nu este calificat sau adecvat pregătit⁸

3 Arheologul are responsabilitatea de a asigura, cât mai mult posibil, conservarea patrimoniului arheologic⁹

- as a result of the continuing curation and care of collections in long-term storage
- as a result of the requirements of planning and heritage legislation

Finds work may therefore be instigated or commissioned by a number of different individuals or organisations, including local authorities, archaeological trusts and units, national bodies, government agencies, educational establishments, private owners, members of the public, developers or their agents, or archaeological researchers.

GUIDANCE

1 Introduction

1.1 This guidance seeks to define best practice in the execution of finds work and concomitant reporting, in line with the by-laws of the Institute of Field Archaeologists (in particular the *Code of conduct* and the *Code of approved practice for the regulation of contractual arrangements in field archaeology*).

It seeks to expand and explain general definitions in the Codes for the practice of finds work and reporting.

2 Principles: the *Code of conduct* and other by-laws of the Institute of Field Archaeologists

2.1 An archaeologist undertaking finds work must adhere to the principles enshrined in the Institute of Field Archaeologists' *Code of conduct*, and the rules governing those principles

the archaeologist shall conduct his/her work in such a way that reliable information about the past may be acquired, and shall ensure that the results be properly recorded

2.2 Following rule 1.4 of the *Code of conduct* an archaeologist shall not undertake finds work for which he or she is not adequately qualified.

the archaeologist has a responsibility for the conservation of the archaeological heritage

⁶ CDAR art. 14, art. 29.

⁷ Convenția La Valleta, art. 3, alin. (ii).

⁸ CDAR art. 12, art. 24.

4 Arheologul trebuie să adere la cele mai înalte standarde etice și de comportament responsabil în prelucrarea materialelor arheologice¹⁰

5 Arheologul are responsabilitatea de a face publice rezultatele cercetării într-un interval de timp cât mai scurt¹¹.

2.2 Arheologul care conduce o echipă de cercetare [...] trebuie să recunoască dreptul angajaților și colegilor săi de a avea aspirații în probleme legate de carieră, sănătate, siguranța muncii și să asigure șanse egale pentru angajare și perfecționare profesională.

2.3.2. [Arheologul... este răspunzător pentru încheierea unui contract,... ale cărui clauze] asigură că termenii activității specifice sunt foarte clar definiți.

3 Proceduri

3.1 Introducere

3.1.1 Prelucrarea materialului arheologic este esențială pentru înțelegerea siturilor arheologice.

3.1.2 Semnificația descoperirilor este condiționată de metodele și tehnicile de săpătură, tratamentul, înregistrarea, analiza și modul de păstrare a acestora.

3.2 Identificarea proiectului

3.2.1 Prelucrarea materialului arheologic poate:

- forma o parte a activității de teren și analizei, indiferent de circumstanțele în care se întâmplă aceasta (din moment ce materialul arheologic este mutat din contextul istoric în care a fost depus inițial).
- constitui, în totalitate sau parțial, un program de conservare a colecțiilor depozitate pe termen lung, destinate formării unei arhive stabile și accesibile.
- constitui, în totalitate sau parțial, un proiect de interpretare și prezentare a materialului pentru publicul larg.
 - fi inițiat de nevoia de a identifica și înregistra materialul arheologic în contextul legislativ și al practicii legate de bunuri de patrimoniu mobil¹²

3.2.2 Arheologul trebuie să întreprindă

the archaeologist shall adhere to the highest standards of ethical and responsible behaviour in the conduct of archaeological affairs

the archaeologist has responsibility for making available the results of archaeological work with reasonable dispatch

5 The archaeologist shall recognise the aspirations of employees, colleagues and helpers with regard to all matters relating to employment, including career development, health and safety, terms and conditions of employment and equality of opportunity.

2.2. [Code of approved practice for the regulation of contractual arrangements in field archaeology] ...ensure that the terms for all work are clearly defined, normally by contract

3 Procedures

3.1 Preamble

3.1.1 The importance of finds work to the understanding of archaeological sites is widely accepted.

3.1.1 [...] The significance of finds is, however, conditioned by methods of recovery, treatment, recording, analysis and curation.

3.2 Project identification

3.2.1 Finds work may

- form part of a programme of intrusive fieldwork and subsequent analysis, by whatever route it occurs (whereby archaeological material is removed from the context of deposition in antiquity)
- form part or all of a project of interpretation and presentation of archaeological material to the public, including displays and publications
- form part or all of a programme of curation and care of collections in long-term storage designed to ensure a stable and accessible archive
- be initiated by the requirement to assess, identify and record archaeological material in the context of legislation and practice relating to portable antiquities (eg The Treasure Act and its Codes of Practice)

An archaeologist should only undertake such finds

⁹ CDAR - art. 2, art. 29.

¹⁰ CDAR - art. 10, art. 26.

¹¹ CDAR art. 4 și art. 15.

¹² De exemplu în cadrul procesului de clasare a bunurilor mobile în categoria Tezaur.

prelucrarea materialului arheologic numai pe baza unui proiect ce conține specificații scrise și asupra cărora s-a căzut de acord cu finanțatorul. Numai astfel va fi asigurată adecvarea mijloacelor la cerințe și numai în acest caz respectarea standardelor metodologice de către arheologi poate fi corect cuantificată.

3.2.3 Prelucrarea materialului arheologic trebuie continuată, dacă este necesar, printr-o cercetare ulterioară care însă nu trebuie să afecteze pe termen lung accesibilitatea materialului arheologic sau a documentelor ce îl însoțesc.

3.3 Proiectul de prelucrare a materialului arheologic

3.3.1 Prelucrarea materialului arheologic, poate cuprinde unele sau toate activitățile legate de săpătură (recoltarea datelor, analiza, interpretarea, publicarea, conservarea, arhivarea și depozitarea). Această activitate trebuie identificată și prevăzută în buget, indiferent dacă constituie un element al programului de săpătură sau un proiect de sine stătător. Pentru aceasta trebuie realizat un proiect scris în care să fie evidențiate toate activitățile necesare, destul de detaliat pentru a fi cuantificabile, implementate și monitorizate.

3.3.2 Va fi descrisă politica avută în vedere pentru materialele arheologice, scopurile și metodele, toate acestea fiind parte a proiectului. Aceste lucruri vor reflecta numărul și tipul materialelor care se așteaptă a fi descoperite prin săpătură, strategiile de recoltare, materialele ce vor fi reținute, natura depozitelor de sol și modul în care sunt atinse scopurile proiectului de cercetare.

3.3.3 Atât pentru redactarea proiectului cât și pentru recoltare și analiză trebuie asigurată implicarea unor arheologi experimentați și calificați, sau a altor specialiști.

3.3.4 Toți arheologii implicați în săpătură, în tratamentele aplicate materialelor, în împachetarea lor, precum și în analizarea descoperirilor trebuie să fie familiarizați cu metodele general acceptate pentru curățare, marcare, ambalare și depozitare.

3.3.5 Colectarea materialelor arheologice trebuie să fie făcută conform regulamentelor. Această activitate va fi făcută de personal calificat și pregătiți să recolteze, să înregistreze și să depoziteze materialul arheologic pe parcursul desfășurării săpăturii și să pregătească elementele rezultate pentru depozitare și arhivare. Recoltarea trebuie făcută, atunci când este cazul, în ideea continuării prelucrării materialului arheologic într-o fază post-săpătură a proiectului.

3.3.6 Recoltarea descoperirilor, strategiile

work if it is governed by a written specification or project design (see Appendices 2 and 3), agreed by all relevant parties as this is the tool against which performance, fitness for purpose and hence achievement of standards, can be measured.

3.2.2 Finds work may also be carried out in furtherance of research that does not affect the long-term stability and accessibility of the archaeological material or its documentation.[...]

3.3 Project specifications and design

3.3.1 Finds work, which can encompass some or all of the activities of recovery, assessment of data, analysis, interpretation, publication, conservation, archiving and storage, must be identified and costed whether it be an element of a programme of fieldwork, or a project in its own right. A project design should be written, setting out a schedule of works in sufficient detail for the work undertaken to be quantifiable, implemented and monitored.

3.3.2 A recovery policy for archaeological material outlining aims and methods should be written for submission as part of a fieldwork project design and specification. This will reflect the number and type of material expected, excavation methods, sampling strategies, finds retention, the nature of soil deposits, and the achievement of the project research aims.

3.3.3 Suitably qualified and experienced archaeologists should be involved in the preparation of the project design and in undertaking finds recovery and analysis.

3.3.4 Those involved with recovery, treatment and packing and subsequent analysis of archaeological material must be fully familiar with accepted methods for its care and storage.

3.3.5 [...] Provision must be made for appropriate numbers of suitably trained and qualified staff to recover, process, record and store archaeological material during fieldwork, and to prepare the finds element of the site archive. Provision should be made, where possible, for the continuity of finds staff into the post-excavation phase of the project.

3.3.6 Finds collection and discard policies,

și tehnicile aplicate trebuie să fie subordonate scopului proiectului și înțelese de toți participanții la această activitate precum și de eventualii subcontractori.

3.3.7 Stocarea materialelor va fi făcută în condiții de stabilitate fizică și chimică, de siguranță a lor și a arhivei rezultate. Toate aceste activități vor avea ca finalizare o arhivă stabilă.

3.3.8. Proiectul va identifica datele standard pentru organizarea înregistrărilor și conținutul lor, care vor fi folosite în sistemul de înregistrare indicat în proiect.

3.3.9 Proiectul va preciza drepturile de proprietate intelectuală pentru materialele arheologice¹³ și propunerile de depozitare a acestora într-o arhivă/depozit a unui muzeu sau a unei alte instituții ce asigură condițiile prevăzute de legislația în vigoare referitoare la protejarea patrimoniului mobil.

3.3.10 Este esențială comunicarea și păstrarea legăturilor permanente între cei care lucrează efectiv în proiect de-a lungul desfășurării programului pentru ca diseminarea informației și monitorizarea progreselor să fie asigurate. Este vital ca specialiștii să aibă legături directe cu desenatorii/fotografii care lucrează cu materialele descoperite.

3.4 Săpătura

3.4.1 În timpul săpăturii arheologice, măsurile aplicabile materialului arheologic trebuie controlate și, dacă este necesar, amendate. Orice schimbare în prioritățile de recoltare sau schimbarea procedurilor privitoare la descoperiri trebuie documentată pentru a fi inclusă în arhiva proiectului.

3.4.2 Orice renunțare la material arheologic trebuie făcută într-o manieră academică și profesională și, atunci când este cazul, cu consultarea muzeului care îl va primi. Orice motiv pentru depunerea de material în alt loc decât într-un depozit trebuie argumentat și locul de depunere trebuie identificat în arhiva săpăturii.

3.4.3 Recoltarea selectivă a datelor arheologice (sampling) este o metodă recunoscută ca valabilă pentru economia de timp și de resurse, mai ales când avem de-a face cu cantități mari de materiale de același tip. Orice recoltare selectivă trebuie bine argumentată mai ales din perspectiva implicațiilor acesteia pentru analiză.

3.4.4 Toate descoperirile trebuie colectate, sortate, cuantificate, marcate, înregistrate, etichetate, împachetate și depozitate conform proiectului.

strategies and techniques must benefit for the defined purpose and understood by all staff and subcontractors.

3.3.7 Appropriate provision should be made for the physical/chemical stability and security of finds and the finds archive, both on and off site.

3.3.8 The programme of work will result in a stable archive [...]

3.3.8 [...] The specification or project design should identify relevant data standards for records organisation and content that will be used in information recording systems employed by the project.

3.3.9 The project design should address assignment of ownership of archaeological material and requirements for the deposition of the archive with a recipient museum or repository.

3.3.10 It is essential that communication and liaison between all project workers are maintained throughout the programme to ensure dissemination of information and monitoring of project progress. It is vital that specialists liaise directly with the illustrator/photographer working on the material.

3.4 Fieldwork

3.4.1 During invasive fieldwork, the recovery policy for archaeological material should be kept under review and, if necessary, amended. Any changes in recovery priorities or procedures should be agreed and documented for inclusion in the project archive.

3.4.2 [...] Any disposal that does take place should be on academic and professional grounds and, where possible and appropriate, in consultation with the receiving museum. The reason for any disposal, the manner in which it is done, and where the material was disposed should all be documented in the fieldwork archive.

3.4.3 Selective sampling of archaeological data is a valid method of saving valuable time and resources, especially when dealing with very large quantities of mundane or repetitive evidence. Any sampling should be clearly documented and its implications for analysis recognised.

3.4.4 All finds and samples must be collected, processed, sorted, quantified, recorded, labelled, packed and stored according to the project design, [...]

¹³ vezi Anexa A2.

3.4.5 Colectarea de ecofacte și vestigii biologice și a informațiilor legate de mediu trebuie făcută de specialiști în domeniu, cu tehnici specifice, sau asigurând consultarea acestora.

3.4.6 [...] Arheologul trebuie să se asigure că înregistrările digitale, pe hârtie și fotografice vor fi stocate în siguranță, în locuri potrivite și că vor fi copiate și dublate, iar copiile vor fi depozitate în locații diferite.

3.4.7 [...] Protecția muncii va fi prioritară oricăror probleme de interes arheologic. Toți arheologii care participă la lucrări de teren trebuie să fie instruiți pentru protecția muncii și trebuie să se supună Procedurilor și practicilor muncii în siguranță; procedurile de protecția muncii trebuie înțelese și acceptate în scris de toți cei implicați, înainte de începerea lucrului. Riscurile trebuie evaluate și documentate la fiecare proiect de săpătură, în acord cu legislația în vigoare.

3.5 Evaluarea post-săpătură

3.5.1 După încheierea săpăturii, a conservării, marcării și înregistrării, descoperirile trebuie evaluate pentru a da o imagine a potențialului lor de a satisface scopurile cercetării. Valoarea materialului arheologic pentru cercetare și/sau scopuri educaționale, în termenii trasați de proiect, trebuie și ea înregistrată. Recomandările pentru extinderea și aprofundarea cercetării într-o analiză ulterioară pentru toate sau unele materiale, vor fi făcute cu justificare la acest nivel și vor contribui, după caz, la dezvoltarea unui alt proiect. Analiza va determina de asemenea nevoia de analiză și identificare a metodei de conservare pentru termen îndelungat. O analiză ulterioară nu se va putea face fără această evaluare preliminară.

3.5.2 Evaluarea materialelor descoperite nu se va face fără cunoașterea provenienței lor. Evaluarea va oferi informații contextuale, faze, datare și metodele descoperirii într-un context stratigrafic consistent.

3.5.6 Evaluarea va include personalul și activitățile pe care le-a îndeplinit, durata și costurile prelucrării, metodele prin care au fost atinse obiectivele, durata și costurile pregătirii arhivei și depunerii materialelor, intenția și natura diseminării informațiilor.

3.4.4 [...] Provision should be made to consult designated conservators and other specialists in circumstances which require specialist advice.[...]

3.4.4 [...] An archaeologist must ensure that digital information, paper and photographic records should be stored in a secure and appropriate environment, and be regularly copied or backed up, and copies stored in a separate location.

3.4.5 Health and Safety take priority over archaeological requirements. All people conducting finds work should do so under a defined Health and Safety policy. Archaeologists undertaking finds work should observe safe working practices; the Health and Safety arrangements should be agreed and understood by all relevant parties before work commences. Risk Assessments should be carried out and documented for every project.[...]

3.5 Post-excavation Assessment

3.5.1 After processing, including conservation, recording and marking, the finds assemblage must be assessed to give an overview of its potential to meet the research aims of the project. The value of the archaeological material for research and/or educational use beyond the terms of the project design should also be recorded. The recommendations for the extent or depth of further analysis of all, or selected components of the finds assemblage should be given and justified at this stage, and will contribute to the up-dated project design. The assessment will also determine the resource requirements for analysis and identify conservation needs both for analysis and long-term storage and curation. Further analysis should not proceed without the assessment.

3.5.2 Assessment of finds material recovered from intrusive fieldwork cannot be undertaken without knowledge of its provenance. Information on context, phasing, date and methods of retrieval and an internally consistent stratigraphic matrix should be provided for assessment.

3.6.3 The updated project design will include a task list indicating which personnel will undertake which finds tasks, the methods by which the tasks will be carried out, the duration and cost of each task including archive preparation and deposition, and the intended scope and nature of dissemination

3.6 Analiza materialelor arheologice

3.6.1 Aceasta trebuie să fie făcută conform proiectului de cercetare arheologică sau proiectului post-săpătură, iar modificările trebuie aprobate și confirmate în scris de toate părțile implicate.

3.6.2 Toate tehnicile trebuie să fie demonstrabil potrivite scopurilor propuse, în baza legislației în vigoare

3.6.3 Cei care participă la analiza materialelor arheologice trebuie să fie experimentați și calificați, să aibă responsabilitatea muncii lor în cadrul proiectului sau proiectului post-săpătură.

3.6.4 Analiza poate include examinarea și cuantificarea, tuturor elementelor care pot contribui la: stabilirea funcției, formei, datării, metodei și tehnicii de lucru, a naturii materialului descoperit; la determinarea surselor și a provenienței; sublinierea paralelelor care pot fi făcute cu alte materiale arheologice, atributele și condițiile artefactelor; exploatarea resurselor naturale; reconstrucția mediului; determinarea naturii populațiilor etc. Activitatea post-săpătură este un schimb interactiv de informații între membrii echipelor de lucru care pot modifica prin bună înțelegere scopul și structura raportului final.

3.6.5 Materialul trimis către sau primit de la specialiști din afara echipei de lucru trebuie să fie documentat, marcat și împachetat.

3.6.6. Toate informațiile obținute ca rezultat al analizei vor fi incluse în arhiva proiectului, contribuind astfel la crearea unei arhive accesibile și stabile.

3.7 Analysis

3.7.1 All analysis must conform to the project design or post-excavation project design, any variation must be confirmed by all relevant parties in writing.

3.7.2 All techniques used must be demonstrably fit for the defined purpose(s), and comply with relevant legislation.

3.7.3 Those carrying out the work should be suitably qualified and experienced, and fully aware of the work required under the project design or post-excavation project design.

3.7.4 Analysis may include examination and quantification leading to the identification of function, form, date, method of manufacture, material/fabric type, source, parallels, attributes and condition of artefacts; of the exploitation of wild or domesticated resources; the reconstruction of environments; and the nature of human populations. [...] Post-excavation work is normally an iterative exchange of information between project team members which may refine by agreement the scope and structure of the report.

3.7.5 Material sent to, and retrieved from, outside specialists must be appropriately documented, packed, and transported.

3.7.6 A stable, accessible archive must be created. All data generated as a result of analysis should be included in the project archive.

3.7 Publicarea și diseminarea rezultatelor

3.7.1 Formatul destinat publicării materialelor arheologice trebuie să se conformeze proiectului.

3.7.2 Parte constitutivă a proiectului, publicația în limba română, trebuie să includă suficiente date și ilustrații care să argumenteze concluziile și să permită, eventual, și alte interpretări. Datele publicate despre descoperiri vor include date legate de locul exact al descoperiri și de plasarea stratigrafică, ceea ce va permite referirea la ele în concluzii.

3.7.3 Rapoartele publicate despre descoperiri de materiale arheologice vor descrie metodele folosite pentru evaluarea lor și vor analiza orice constrângere întâlnită în pregătirea raportului. Ele vor include o cuantificare a categoriilor de materiale, inclusiv a celor care nu au fost selectate pentru analiză sau publicare, cu explicarea motivelor pentru care anumite materiale nu au fost selectate. Trebuie publicate de asemenea datele începutului, sfârșitului și a eventualelor modificări ale proiectului.

3.7.4 Raportul trebuie să pună în discuție factorii care pot afecta concluziile bazate pe respectivele materiale arheologice și contribuția lor la problemele de datare, includerea într-o fază anume, factori socio-economici, tehnologie, climat, demografie etc.

3.7.5 Autorii rapoartelor de prelucrare a materialelor arheologice trebuie să aibă șansa de a verifica și corecta rapoartele, de a revizui textul, de a face corectura finală și, dacă e nevoie, de a verifica adevărul celor afirmate. Specialiștii din alte domenii vor putea și ei să citească și comenteze acele secțiuni ale raportului care se referă la specialitatea lor și în care au fost integrate și sintetizate datele. Toți specialiștii participanți vor fi menționați în publicație, în acel mod în care contribuția lor la proiect va fi făcută foarte clară. Vor fi incluse numele fotografiilor și celor care au realizat ilustrația (desene, hărți, grafice etc), precum și ale celor care s-au ocupat de conservarea materialelor. Dacă sunt specialiști care au avut un mare rol în descoperiri, aceștia pot fi considerați coautori.

3.7.6 Raportul final va specifica locul în care este depus fiecare element component al arhivei. Numerele de inventar date de instituțiile care primesc arhiva și materialele, trebuie publicate cu orice ocazie. Dacă este cunoscută existența și locația documentației nepublicate, aceasta trebuie indicată.

3.8 Publication & Dissemination

3.8.1 The publication format should conform to the project design

3.8.2 Subject to the project design, any publication should include sufficient finds data and illustrations to support all the conclusions drawn from the evidence and permit interpretation to be challenged. Published finds data should be capable of being linked to provenance and phase and evidence from the finds should be included in the overall discussion and conclusions.

3.8.3 Subject to the project design, published finds reports should describe the methods employed during assessment and analysis and indicate any constraints on report preparation. It should include a quantification of all material categories, including those not selected for analysis or publication, with a statement outlining the reasons for selection. The dates of commencement, completion and revision should be published.

3.8.4 The report should discuss factors affecting the reliability of the evidence and its contribution to such issues as dating, phasing, site formation processes, socio-economic trends, technology, climate and demography.

3.8.5 Contributors must be given the opportunity to check and correct their reports during any major revision of the text, to correct the final draft and, wherever possible to check proofs. Specialist authors must be allowed to read and comment on sections where their data has been integrated and synthesised. All specialists should be credited in the publication in a way that makes the nature and scope of their contribution clear. The names of finds illustrator, photographer and conservator should be included. If specialist finds work comprises a substantial part of the publication, those specialist(s) should be credited as co-author(s).

3.8.6 The final report should specify where every component of the archive is deposited. Accession numbers given by the receiving institutions should be published whenever possible. The existence and location of unpublished documentation, if known, should be indicated.

3.8.7 Consideration should be given to publicising the results of finds work through a range of media, from

3.7.7 Publicarea rezultatelor prelucrării materialului arheologic va fi făcută în media, de la publicațiile arheologice convenționale până la, de exemplu, comunicări expoziții, prelegeri, “zilele porților deschise”, vizite ale școlilor, radio, TV, video, publicații de popularizare și Internet.

3.8 Monitorizarea

3.8.1 Atunci când Prelucrarea materialului arheologic este parte a unui proiect, ea trebuie inclusă în procesul de monitorizare. Arheologii sunt obligați să accepte monitorizarea specialiștilor și experților în patrimoniul mobil, pentru ca aceștia să se asigure că standardele cerute de legislația în vigoare sunt respectate.

3.8.2 Specialiștii pot fi monitorizați de managerii de proiect pentru a se asigura că cerințele proiectului sunt duse la îndeplinire. Monitorul trebuie să fie experimentat și calificat și să aibă acces la sfatul unui specialist din domeniile conexe.

3.9 Arhive, drepturi de proprietate intelectuală și depozitare

3.9.1 Toate detaliile privind locul în care va fi depusă documentația și materialul arheologic descoperit vor fi stabilite pe baze contractuale în Proiectul de cercetare arheologică.

3.9.2 Între arheologul care execută săpătura arheologică și muzeul pe al cărui teritoriu de competență se află zona supusă cercetării de teren trebuie să existe un protocol privind depunerea și depozitarea materialului, [...]

3.9.3 Întreaga arhivă a săpăturii arheologice, precum și artefactele și ecofactele descoperite vor fi tratate conform legislației în vigoare privitoare la protecția patrimoniului cultural mobil¹⁴

3.10 Alte considerații

3.10.1 Este obligatoriu ca Prelucrarea materialului arheologic să fie realizată pe baza unui contract, sau a unei alte înțelegeri scrise.[...]

3.10.2 Este o practică obișnuită aceea ca drepturile de autor și proprietate asupra hârtiilor și arhivei digitale a săpăturii să rămână la instituția care coordonează săpătura. Aceasta depozitează și materialul (împreună cu muzeul) însoțit de contractele lucrărilor și, în mod normal, transferă

conventional archaeological publications to, for example, display panels, exhibitions and lectures, open days and school visits, radio and television programmes, videos and popular publications and the Internet.

3.9 Monitoring

3.9.1 Where finds work is part of a fieldwork project it should be included in the overall project monitoring process. Archaeologists should also expect representatives of the planning authority to ensure that standards are met.[...]

3.9.2 Specialists may also be monitored by project managers to ensure the requirements of the project design are met. A monitor should be suitably experienced and qualified, or have access to appropriate specialist advice, according to the specified purpose of the monitoring.

3.10 Archives, Ownership and Deposition

3.10.1 The requirements for archive preparation and deposition must be addressed at the outset of the project.

3.10.1 [...] The proposed recipient museum or other approved repository must be contacted at the project planning stage and arrangements for deposition of the material archive should be detailed in the specification and/or project design.[...]

3.10.2 The archive, including all retained artefacts and ecofacts, must be treated and packaged in accordance with the requirements of the recipient museum/repository and national guidelines[...]

3.11 Other Considerations

3.11.1 It is advisable for finds work to be covered by a written contract or agreement to which the specification or project design may be attached.

3.11.4 [...] It is normal practice for both copyright and ownership of the paper and digital archive from archaeological work to rest with the originating body (the archaeological organisation undertaking the work). The originating body deposits the material with the recipient museum or repository on completion of the contracted works,

¹⁴ Legea nr. 182/2000 cu completările și modificările ulterioare.

titlul și/sau drepturile folosirii datelor în acest stadiu. Aceste înțelegeri pot varia în contract și, pentru evitarea oricărui dubiu, se vor preciza într-un document scris dreptul de proprietate și de autor.

3.10.7 Arheologii trebuie să-și îndeplinească obligațiile etice și profesionale cu privire la patrimoniul mobil și descoperirile a căror proveniență este neclară.

and normally transfers title and/or licences the use of the records at this stage. These arrangements may be varied by contract, and for the avoidance of doubt it is advisable to include statements on ownership and copyright in a written contract or agreement.

3.11.7 Archaeologists should be aware of and fulfil their ethical and professional obligations with regard to portable antiquities and finds for which the provenance is unclear.

ANEXA 1:

Proceduri necesare prelucrării materialului arheologic

1. Planificarea proiectului

Pentru a realiza prelucrarea materialelor, proiectul trebuie:

a. Să prezinte informații asupra sitului și zonelor învecinate, inclusiv:

- natura sitului (geologică, geografică, condiții de sol)
- consultarea RAN și a muzeelor locale pentru descoperiri anterioare
- perioada istorică și tipul (ex. urban, rural, sat, cătun) sitului, așa cum a fost bănuită
- cercetări anterioare care au intervenit sau nu asupra sitului
- proprietate și cereri de depozitare a materialului arheologic

b. Să contribuie la atingerea scopurilor proiectului.

c. Să identifice și să facă legătura între toți specialiștii solicitați în cadrul proiectului.

d. Să prevadă costurile pentru săpătură și să evalueze stadiile proiectului. Acestea se vor baza pe informațiile pe care le are la scara prevăzută și acceptate de politica săpăturii. Costurile vor ține cont de:

- tehnicile de prelucrarea materialului arheologic estimate și tipurile de material care se așteaptă a rezulta din activitatea de teren (evaluare, săpătură).
- necesarul de informații al celor implicați în activitatea de teren
- timpul necesar
- materiale pentru radiografieri cu raze X a pieselor de metal
- eventuale proceduri de urgență de conservare
- materiale necesare pentru recoltare, curățare, marcare, împachetare și documentare.
- specialiști (inclusiv din afara echipei) și cheltuieli de transport.
- cutii pentru depozitare și transport. [...]

f. Să stabilească procedurile de desfășurare a proiectului în sit și în afara lui și să accepte

ANNEX 1:

Checklist for Finds Work

This Standard covers the following actions relating to finds work.

Project planning

Gather information on the site and its vicinity, including

the nature of the site (geology, geography, soil conditions)

consultation of the SMR and local museums for earlier finds

predicted period and type (e.g. urban, rural, village, manor) of site

previous intrusive or non-intrusive investigation

- ownership and requirements for the deposition of archaeological material

Contribute to the setting of the project's research aims.

Identify, and liaise with, all project specialists.

Carry out costings for the fieldwork and assessment stages of the project. These will be based on the information acquired above and the predicted scale, and agreed sampling policy, of the excavation. Costings will take account of

estimated finds recovery rates and material types

feedback of information to fieldwork staff

processing time

provision for x-radiography of all ironwork and emergency conservation

materials required for packaging and documentation

staff time, including any external specialists and related transport costs

provision for box storage grant for recipient museum or other approved repository [...]

Establish the processing procedures both on-site and off-site, and agree areas of responsibility within the project team.

Set-up the processing area, ensuring that it:

responsabilitățile fiecăruia în echipa proiectului.

g. Să pună la punct fazele prelucrării materialelor arheologice, asigurându-se că:

- este în acord cu regulamentele de protecția muncii;
- are lumină și apă asigurate la locul prelucrării;
- are camere pentru lucru și depozitarea provizorie a descoperirilor mai puțin sensibile;
- este înzestrat cu echipamentul necesar și materialele indispensabile.

h. După terminarea săpăturii să se asigure că descoperirile sunt marcate, înregistrate și împachetate conform standardelor muzeale.

i. Să supună cât mai curând obiectele de fier și din alte metale radiografiei cu raze X.

2. Evaluarea

2.1 Pentru a evalua potențialul descoperirilor în raport cu așteptările proiectului și scopurile cercetării este necesar să:

- se cuantifice materialele și starea acestora.
- se stabilească proveniența lor și modul de descoperire (săpătură mecanică, manuală, detectare cu detector de metale, sondaje etc) și integritatea contextului în care au fost găsite.
- se identifice și să se dateze ansamblurile de obiecte
- se identifice care dintre ansambluri poate să contribuie la atingerea scopurilor proiectului și a altor scopuri care pot fi stabilite

2.2. Stabilirea necesității unui proiect în continuare trebuie făcută în consultare cu specialiștii participanți la proiect, aceasta însemnând:

- identificarea descoperirilor care presupun o analiză ulterioară pentru a atinge scopurile proiectului
- stabilirea unei metode care să detalieze genul de analiză ce trebuie avută în vedere
- o listă detaliată a activităților care trebuie făcute în continuare, inclusiv pentru analiză și conservare
- costurile acestor activități
- termen pentru fiecare dintre ele
- formatul și scopul publicării

complies with all Health & Safety regulations;

is secure;

has adequate light, heat and water sources;

has adequate room to both work in and form an interim storage area for non-sensitive finds;

is furnished with the necessary equipment, materials and furniture.

Once excavation is completed, ensure that all finds are documented and packaged appropriately.

Submit all ironwork, and any other metals deemed necessary, for x-radiography.

Assessment

In order to **assess the potential of the finds** to address the project research aims it is necessary to

quantify the assemblages by material and state their condition

state their provenance, including how retrieved (hand excavated, metal detected, within soil samples), and contextual integrity

provide an identification and date range of the assemblages

identify both the extent to which the assemblages can contribute to each of the project's stated aims and any new aims which may be addressed

An updated project research design must be compiled in consultation with all project specialists and this will include

identifying finds requiring further analysis, in order to meet the project's research aims

a method statement detailing how further analysis will be carried out

a detailed task list of work to be carried out, including further analytical, stabilising or display conservation

the cost of this work

a timetable for each task

publication scope and format

3. Pregătirea analizei și raportului

a. Ansamblurile de obiecte trebuie analizate așa cum prevede proiectul, potrivit obiectivelor sale și metodelor stabilite. Această activitate va include în mod normal pregătirea pentru publicarea și catalogarea rapoartelor. Toate rapoartele specialiștilor vor fi făcute cunoscute și reținute ca părți ale arhivei.

b. Arhivarea, accesul și diseminarea

- Arhiva de materiale și cea documentară va fi depozitată în instituția stabilită prin contract/protocol conform cerințelor acestuia.

- Arhiva de materiale și de documente va fi depozitată în muzeu/depozit pentru păstrare pe termen lung, însoțită de un proces-verbal de predare-primire.

- O copie de siguranță va fi depusă, împreună cu un rezumat al rezultatelor proiectului într-o altă locație.[...]

- Va fi diseminat un raport asupra materialelor rezultate din săpătură și o analiză a lor care va fi publicată, dacă este cazul.

ANEXA 2:

Recomandări pentru arhivele digitale

Proiectele variază în organizare și modul de aplicare, chiar atunci când standardele de folosire sunt foarte clare. Această anexă cuprinde totuși o listă pentru diferitele tipuri de date care să fie incluse în arhiva digitală a săpăturii. Atunci când aceste date nu există, ele trebuie create. Dacă nu sunt potrivite unui format digital, trebuie digitizate.

Arhiva are două componente:

1. arhiva minimală este o bază de date cu un nivel de înregistrare sub formă de index
2. alte seturi de date asociate în funcție de situație.
3. date topografice și cartografice digitale.

Astfel, arhiva trebuie să cuprindă:

1. Nivel de înregistrare sub formă de index

Baza de date a descoperirilor structurată, cu un nivel de înregistrare tip index al cercetării, conform standardelor RAN¹⁵. Conținutul exact și structura acelei înregistrări trebuie dezvoltat în

Analysis and report preparation

The assemblages must be analysed in accordance with the stated project research aims and agreed method statements. This work will normally include the **preparation of catalogues and publication reports**. All reports from specialists should be acknowledged and retained as part of the research archive.

Archiving, accessioning and dissemination

The material and documentary archive should be deposited with the recipient museum or other approved repository according to their stated requirements. [...]

The archive, both material and documentary, should be deposited in the recipient museum or other approved repository for long-term storage, and where appropriate be accompanied by a storage grant.

A security copy of the fieldwork archive (in Scotland the original) should be deposited with the NMR and a summary statement of the results of the project should be transmitted to the local SMR. [...]

A report of the excavated materials and analyses should be disseminated and, where appropriate, published.

ANNEX 2:

Recommendations for digital archives

Projects vary in their organisation and implementation, even where standards and best practice are employed. This annex thus provides a checklist for the types of data to be included in the digital archive of finds work. Where that data does not exist it need not be created. Where it is not available in digital format, it need not be digitised. The archive has two components: the minimum archive is the index level record; with other materials as appropriate. Thus, the archive should consist of:

1. Index level record

An index level record for the finds work conforming to standards agreed by local and national agencies. The exact content and structure of that record should be agreed with the local agencies and identified in the project design. Local circumstances will dictate form of delivery though digital supply should be preferred, in order that the record may be

¹⁵ conform O.G. nr. 43/2000, art. 15 și Regulamentului Repertoriului Arheologic Național.

acord cu cerințele RAN convenite înainte de începerea proiectului cu instituțiile cu atribuții în acest domeniu¹⁶ pentru a asigura adăugarea datelor obținute la baze de date deja existente fără a mai fi nevoie de introducerea manuală a noilor date.[...]

Datele

Toate datele create ca parte a proiectului trebuie să fie elaborate potrivit standardelor și procedurilor specifice. Toate datele înregistrate trebuie să fie conforme cu standardele acceptate. Datele trebuie depozitate în arhive digitale și trebuie să fie consistente cu cerințele respectivei arhive.

appended to existing databases without the need for manual data entry. If the finds work forms part of a programme of field work, it is especially important that this should be documented in the index level record, to assist future researchers.
[...]

Data creation

All data created as part of a project should follow standards and guidelines for good practice. Data that is being deposited in a digital archive and should be supplied in a form consistent with that archive's deposition guidelines.

¹⁶ O.G. 43/2000, art. 10, lit. g), L.182/2000, art. 57.